

ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

2

Двуседмичникъ за литература, изкуство, наука и общественъ животъ

април 1942 год.

Редакторъ БОРИСЪ ЧЕРНЕВЪ

Година първа

Брой 5

Писателъ и условия

ОТРИЧАНЕ НА КУЛТУРАТА ИЛИ НА ЧОВЪКЪТЪ

Преди всичко писателът се ражда, че и после създава. Да се мисли, че условията нямат влияние върху таланта е също тъй погрешно, както и да се смъта, че условията и само тѣ създават писателя. Истината е по-сръдата. Въ изкуството е най-важна дарбата, но нужни сѫ поне минимумъ условия за писателя, за да може той да закрепне, да израстне и да даде най-добриятъ плодове на душата си.

Наистина има писатели, чийто животъ е една мрачна върволица отъ несподобни, страдания и вѣчна борба за кжече хлѣбъ, и въпрѣки това, тѣ сѫ завещали на поколенията чудни произведения на изкуството. Това сѫ силно надарени писатели. Такива писатели има не само въ чуждестранната литература, но и въ нашата. Ала изключението не отрича правилото. Отъ друга страна, Америка, която е класическата страна на богатствата, не избилствувала сѫ писатели отъ голѣмъ мащабъ. Тя има много тѣхници, крале на автомобилата и др., обаче гениалнитѣ имъ писатели не надминаватъ даже прѣстѣтъ на двѣтѣ ни рѣце.

За писателя сѫ нужни условия. Не става въпросъ за богата обстановка, но добра обстановка и главно: една материална обезпеченостъ и сигурностъ сѫ крайно необходими за твореца.

Писателъ, който е заангажиранъ всѣки денъ сѫ грижата за насѣщния, който е превърнатъ въ товарно животно, е сѫ заробена душа. Неговитѣ нерви сѫ болезнено изтерзани, сърдцето му е отровено и крилатата на въображението му отръзани. Отъ такъвъ писателъ не могатъ да се очакватъ бисери. После. Великитѣ произведения на изкуството не се пишатъ за единъ месецъ или една година. Гьоте носи въ сърдцето си презъ цѣлия свой животъ, дълго и сравнително хубавъ, образитѣ на Фауста, на Маргарита и на Мефистофелъ.

Не сѫ прави всички ония, които мислятъ, че писателътъ трѣбва да има писателството като второ, странично занятие, че той не трѣбва да обръща сѫщото въ професия. Споредъ тѣхъ, достатъчно е писателътъ да пише въ свободнитѣ отъ работа часове, сврѣчь въ празничнитѣ и въ времето, опредѣлено за почивка. Защитничитѣ на подобно схващане забравятъ, че само свободниятъ, сѫ здрави нерви, бодъръ и духовно гордъ писателъ може да създаде прекрасни цѣвта на изкуството, а не

Противъ културата сѫ се изказвали много философи и писатели, но ние ще споменемъ само тѣзи, които сѫ оказали най-голѣмо въздействие върху човѣшкия умъ.

Голѣмиятъ философъ и реформаторъ Ж. Ж. Русо въ своето съчинение „Емилъ“, ни рисува човѣшкото общество много по-щастливо преди то да вкуси отъ плодовѣтъ на културата, тогава, когато то не се е ползвало отъ културнитѣ придобивки, които ни предлага днешното съвремие. Тогава хората сѫ живѣли близу до природата, природнитѣ закони сѫ били и тѣхни, тѣхната душа и сърдце сѫ се намирили въ пълна хармония съ природата. Човѣкъ тогава не е познавалъ войната, нещастията, егоизма, които сѫ рожба на човѣшката култура, следователно, културата, споредъ него, сѫ нищо не е направила човѣка по-щастливъ, човѣшкия животъ порадостенъ и приятенъ.

Л. Н. Толстой — този великанъ и стълбъ въ мировата литература, който остави ценни паметници, които винаги ще стѣргчатъ надъ вѣковетѣ,

грохналиятъ подъ товара на грижитѣ, сѫ угасналъ погледъ и умрели надежди, писателъ.

Норади това, че писателътъ-чиновникъ разполага сѫ малко време, че той се движи отъ кжши въ канцеларията и обратно, че се събира сѫ писатели изключително само въ кафенето и така кръгътъ на неговитѣ наблюдения е твърде стѣсненъ. Напротивъ, свободниятъ и осигуренъ материално писателъ ще се отдаде на пжтувания, ще влѣзе въ съприкосновение съ различни сръди и по този начинъ ще обогати своя духовенъ складъ.

Въ заключение ще кажемъ, че дарбата е съчетание съ добритѣ условия, които създаватъ добрия писателъ, че писателътъ може и трѣбва да се занимава само съ писателство, отъ което само ще спечели изкуството и обществото. **ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ**

сжщо нѣкога се е обявявалъ противъ културата. „Докато гледамъ сестритѣ си — казва той — че продаватъ тѣлата си за кжече хлѣбъ, азъ отричамъ тази култура“. Културата споредъ него е откъснала човѣка отъ нравственитѣ придобивки, отъ братския животъ и го е тласнала въ бездната.

Най-оригиналниятъ, обаче, въ тая насока остава Освалдъ Шпенглеръ. Той предрече край и гибелъ на западната култура. Тя не очовѣчава, а озвѣрява. Споредъ него всѣка култура представлява единъ затворенъ кръгъ отъ познания и напастенъ опитъ, който може да се разбере само отъ хората, които живѣятъ въ тази епоха, защото всѣка епоха е една своего рода душа. Днешната култура, добавя Шпенглеръ, е въ упадѣкъ, тя си отива, а ние сме безсилни да спремъ погрома. Всѣка култура може да се сравни съ едно растение — то се радва, дава плодъ и умира. Нашата култура роди плодъ и сега преживѣва последната агония, т. е. умира се въ своята зима.

Ето накратко мненията на тримата отрицатели на културата, на човѣшкия напредѣкъ.

Ако анализираме обаче, повнимателно тѣхнитѣ теории, ще забележимъ, че тѣ или сѫ прѣкомърно много повлияни отъ конкретнитѣ условия, или поставятъ на културата такива задачи, които тя поне за сега не може да разреши.

Русо за да обоснове своята доктрина срещу абсолютизма и да оправдае зараждащиятъ се либерализъмъ, взима индивида такъвъ, какъвто е билъ, когато е живѣлъ по-близу до природата и като го сравнява съ този, който живѣе въ границитѣ на държавата, открива голѣма разлика, която се дължи на културата, на бѣгството на човѣка отъ природата.

Толстой поставя на култура-



Леонардо да Винчи

Св. Анна

та задачи и проблеми, които, тя по негово време бѣше безсилна да разреши, и той достигна до тамъ, че я отрече.

А Шпенглеръ направи най-голѣмата грѣшка, защото другитѣ, покрай грѣшното и гнилото, дадоха на човѣшкия родъ нѣщо хубаво, което никога не ще се забрави. Повлиянъ отъ своята съвременностъ (края на Свѣтовната война), Шпенглеръ не признава граници и не се спира предъ нищо. Той раздѣля културата на нѣколко отдѣлни периода: пролѣтъ, лѣто, есенъ, зима. Съ какво право и на какво основание той поставя великани като Гьоте, Шопенхауеръ и други въ есенята? Той мисли, че е далъ на хората най-сочната философия.

Но какъ може човѣкъ, който живѣе въ залѣза на една култура, въ нейната зима, да даде такава велико дѣло? Шпенглеръ се опитва да направи анализъ на културата на старитѣ египтяни, гърци, римляни и др. Нали всѣка култура представлява затворенъ кръгъ, достигненъ само за хората, които живѣятъ въ тази епоха? Тогава какъ той разбира тѣзи култури и въз основа на тѣхъ да изгради своитѣ философски спекулации?

Явно е отъ всичко това, че имаме погрѣшно поставенъ въпросъ за разрешение, защото културата нѣкога може да носи нѣщо лошо, но това не е цѣлата култура, а само една брънка, едно зърно отъ голѣмата броеница на културнитѣ придобивки.

Културата, споредъ философа Фиркандъ, е сбора отъ всички веществени и духовни блага, които човѣчеството е натрупало въ течение на вѣковетѣ. Следователно, ако има нѣщо отъ тѣзи придобивки, което не е въ съгласие съ нашитѣ разбирания и схващания, ние нѣмаме основание да отречемъ цѣлокупната човѣшка култура. Културата е била и си остава най-сжпоценния даръ въ човѣшкото развитие. Победоносни стѣпки въ културата сѫ постиженията на машинизирания животъ, които отъ тукъ нататъкъ отдѣлятъ човѣка отъ останалия животински свѣтъ. Културата може да преживѣва известни кризи, застои и т. н., но тя остава като дълготрайна бразда, която свѣрзва първия пещеренъ човѣкъ съ днешния.

Да се отрече културата, не означава ли отричане на самия човѣкъ? **Ил. Ст. Петковъ**

Константинъ Коняровъ

ВЪ ЕДНА ЕСЕННА НОЩЬ...

По една съвсемъ запустѣла улица крачеше бързо работникъ. Свѣтъ въ орфаното си дълго палто, той притичваше отъ време на време. И мисляше, че е закъснѣлъ, го караше все повече и повече да ускорява крачкитѣ си, и все по-често да притичва. „Петьо навѣрно е заспалъ вече...“ А той му носѣше новата играчка, която неодавна бѣше обещалъ да му купи.

Уморенъ и запхтѣнъ, работникътъ най-после стигна до кжши. Натисна дръжката на вратата, и едвавъ успѣ да открене самата врата. Изведнажъ той се спрѣ за моментъ, услуша се. И тутакси на мръщя чело. „Чудна работа! Какво ли дълѣтъ пакъ...“ Но неочаквано нѣкакво лошо предчувствие го прониза, нѣкаква смъртна трепора сви сърдцето му.

Малкиятъ бѣше неразположенъ малко, и снощи, и миналата вечеръ... Той помисли да викне лѣкаръ, и Катя за день-два трѣбваше да остане въ кжши... Но его че така си остана... Въ склада нѣкои неразрешени въпроси неочак-

вано се изостриха, стана нужда да се свиква общо събрание, да се иска съдействието на мѣстната инспекция на труда, и дори да се праща делегация въ София. Пѣкъ и старата настоя, че детето е добре, че му нѣма нищо, и той се успокои...

Изведнажъ всичко това му мина презъ ума и сега му стана съвестно... Той трѣшна вратата следъ себе си, хукна разтревоженъ, влѣзна въ стайката запхтѣнъ, и първиятъ му въпросъ бѣше: „Где е Петьо?“

Петьо лежеше въ кревата и дишаше бързо и тежко. Бузичкитѣ му бѣха пламнали като жаръ.

— Ма-мо, тат-ко! — прошепна то едвавъ, сякашъ изъ подъ земята.

Григоръ се наведе надъ детето, попила му челцето и изтрѣпна. Детето бѣше зле. Трѣбваше още сега да тича за докторъ. Но кой ли щѣше да дойде по това време. Бѣше вече късно. Бащата се замисли за моментъ. Този въпросъ го смути.

Тази вечеръ Катя, възбудена и гнѣвна, бѣше готова да посрещне мжжа си още отъ вратата съ упрѣци, да прати по дяволитѣ и събрания, и дружелюбия, и всичко...

Тя се одѣржа въ първия моментъ, но сега изведнажъ избухна, и сѫ яростенъ тонъ се нахвърли срещу мжжа си. А той стоеше все така замисленъ и безмълвенъ, сякашъ не чуваше нищо.

Гнѣвътъ на Катя бързо се стопи: тя млъкна за моментъ, и пакъ заговори съ плачевенъ тонъ:

— Какво чакашъ, Григоре? — попита тя, и сълзи се появиха на очитѣ ѝ. — Какво мислишъ? Бързай, тичай за докторъ!

Старата, която мълчеше до тогава, цомъ чу че нейния Григоръ ще трѣбва да тича за докторъ, да мръзне напразно, изведнажъ се обади:

— Божичко мили... Кжде го пращашъ по това време? Защо ви е докторъ? Какво ще ви помогне докторъ?..

Тянкитѣ вѣтъръ, който бръснѣше вѣнъ, бѣше станалъ още потѣнѣкъ, още по-остъръ; небето бѣше още по-тъмно, още по-низко... Отъ време на време пре-

хвъркваха и ситни капки дѣждъ.

На Григоръ се стори като че ли е излѣзълъ безъ дълго палто, а краката му сякашъ бѣха голи. Толковъ много се застуди изведнажъ. А още бѣше есенъ...

Скоро Григоръ престана да усеща студа, загрѣженъ, разтревоженъ, той бързаше, той тичаше почти, и нѣмаше време да помисли дори при кой лѣкаръ да отиде.

Твърде скоро той се спрѣ предъ голѣма и хубава кжша; въ цѣлия втори етажъ свѣтѣше. Това му вдѣхна куражъ, приближи се до вратата и позвѣни. На балкона се показа нѣкаква женска фигура и попита кой е.

— Работникъ — отвърна Григоръ, — имаме боленъ въ кжши. Ясно се виждаше какъ жената се усмихна ласкаво, после се извини учтиво, а следъ това съобщи, че доктора е много изморенъ; той току що се е завърналъ отъ визита, и едва ли...

— Но ако обичате, елате утре! — предложи жената. И пакъ се усмихна ласкаво, извини се повторно и изчезна.

Григоръ се намръщя — ядоса се; той не повѣрва на думитѣ на же-

ната. Та веднажъ ли бѣше чувалъ да се оплакватъ отъ мжжа ѝ; и то на събрания въ Синдиката, и предъ по-видни хора... Да, такива трѣбва да се избличаватъ! — помисли Григоръ, — да се избличаватъ безъ пощада!

Скоро Григоръ се отзова предъ кабинета на другъ лѣкаръ. Отначало той се подвоими, разколебана отъ първия неуспѣхъ, чудѣше се да звѣни или не. Наистина за него той не бѣше чувалъ нищо лошо, но все пакъ... По едно време Григоръ помисли да иде направо при третия; той му бѣше познатъ, той щѣше да дойде непременно, но той живѣеше много далечъ...

Лѣкарътъ отпърво се съгласи, после смѣнка нѣщо, погледна навънъ, погледна Григора, попита за болното, попита кжде живѣе, и изведнажъ отсѣче:

— Ще дойда! Но... хванете файтонъ!

Грѣмъ сякашъ падна върху главата на Григоръ. Той поиска да каже нѣщо, отвори уста, но внезапната мжжа, която изпълни грѣдитѣ му, се надигаше нагоре, сякашъ го стисна съ костеливи рѣ-

Защо писателят твори

Неуспорим факт е, че много повърхностни работи се пишат или говорят за творчеството на писателя. Малцина сж ония, които правилно схващат сжщността на оня втрешен огън, който винаги го разгаря и кара да бжде отявлен изразител на велики национални и общочовшки идеи, на голми настроения и дълбоки човшки чувства. Безспорно е, че тия настроения, възторзи и впечатления се пораждат различно у всеки един писател. Обаче, всички изхождат от един основен стремеж, който най-много стабилизира духовният им устрем: отявленото художествено илстриране на действителния живот. Това се обуславя от обществената подкладка на писателя, от неговите способности като оригинална и силно надарена личност, от заостреното му чувство, за да долови типичното, ценното, вчното.

Дейността на писателя като художествен творец се подхранва преди всичко от личните си предразположения и подтици, които той се стреми да постави въ хармония съ обществените настроения на едно общество или народъ. Тия устрем се пораждат различно. Но, важно е да се знае, че тж сж главните стимули, които пораждат разрастването на една плодовита и обществено-значителна писателска личност.

И все пак, мнозина си задават, може би, въпроса: защо писателят твори?

Преди всичко, преживяванията и впечатленията на писателя от действителния живот на хората - малки или голми, и винаги се пораждат от неговия досег, от неговите житейски отношения към известна обществена единица или съсловие. За това въпросът би трбвало да поставим така: кое подхранва неучастният стремеж, който истински даровитият, обществено значим писател носи до края на живота си?

Отговоръ на този въпросъ намираме въ започнатата наскоро интересна литературна анкета въ новото френско списание „Marche“, което излиза въ Лионъ, безъ разбира се, да

НИЕ

Опиваме се със виното на „Бродвей“ и смеем се по навикъ съ кабаретен смѣхъ. Съсг очитъ си порочно се предлагаме, зовеиъ и пушимъ съ страсть цигара следъ цигара.

Изпушихме мечтите си, възторзихте, очитъ ни станаха кжсогледи. Превърнахме сърдцата си въ мотори и вмѣсто въ жаръ — замръзнаха вси ледници.

Говоримъ дръзко за голмата любовъ и иронично я усмиваме. Забравихме отдавна мириса на сжщното сѣно, защото хищно сме удавени въвъ димове.

„Модерно“ лъскаме ноктите си съ лакъ и правимъ дълги маникюри. До смъртъ се влюбваме въ Палъ Яворъ или Ерна Закъ и подражаваме ги эле, карикатурно.

Гордѣемъ се, когато се напиваме, държимъ цигарата съ изисканъ маниеръ. И всѣка дума, жестъ, е като въ филмитъ. . . И като въ филмъ животътъ ни тече. . .

А нѣкжде съсг хиляди умирали за нѣкакви идеи праздни, голи — това така безкрай повтаря спикера, че съ него свикнахме, като съ насжщна соль.

Цивично се усмихваме на старитъ, когато ни говорятъ за моралъ. Цената на живота е въ цигаритъ, а не въ труда, що нивитъ е оралъ. . .

Мира Тодорова

УТРО

1

Нѣкой силно въ утрото извика, отговори ехото отъждъ, въ мѣничиятъ тѣсенъ горски пѣтъ, ранобуденъ дроздъ зачурулика.

Въ мигъ гората цѣла се събуди, зашумѣла като бистъръ ручей, сякашъ нѣкой нѣщо е отключилъ, та се сипятъ слънце - изумруды.

И ти става леко, като птичка хвъркашъ надъ високитъ върхари, а отъ долу твоя старъ другаръ, — равнината, сякашъ е момиче.

2

Кждето се обрънешъ все едно — градини, лѣсове и тишина и изкласилитъ жита едва, едва се лжкатушатъ.

Това е сякашъ приказка, която като вино замайва и опива, и ти вървишъ и после тихо спирашъ, израстналъ всемогжщъ, израстналъ свѣтълъ.

Така разбираиъ, ти би надживялъ годинитъ и себе си дори, и тукъ дошелъ въвъ раннитъ зори, ведно съ птицитъ би пѣлъ.

Богданъ Ботевъ

претендираме за изчерпателностъ.

„Защо пишете?“ — Това е въпросътъ, който редакцията постави на нѣколко френски даровити писатели отъ неуклопираната зона, между които можемъ да споменемъ: Едуаръ Пейсонъ, Жакъ Полиакъ, Ги Мазлинъ, Шарлъ Силвестръ, Андре Дьомезонъ, Александъръ Арну, Рене Жуиче и други. Тѣх-

нитъ отговори, повечето кжси, но доста съдържателни, сж едно указание до колко френскиятъ писател е усвоилъ и описва живота, за да отрази неговитъ следи въ типични и оригинално изваяни художествени образи.

Така, наприимъръ, писателят Едуаръ Пейсонъ откровенно се изповѣдва: „Каква пламенностъ възбужда желанието да изра-

зимъ една история въ всичкитъ ѝ детайли, героитъ, интригитъ, и после да я пресъздадемъ, да ѝ дадемъ животъ! И тази история ви дава възможността да изложитъ най-съкровенитъ ви мисли, вашето чувство къмъ живота“.

Едуаръ Пейсонъ спада къмъ фалангата на таланливитъ маринисти въ съвременната френска литература. Неговитъ романи, като „По море“, „Моракътъ Хансъ“, „Преминаването на Екватора“, „Морски хора“ и др., сж просмукани отъ най-разнообразнитъ му приключения и впечатления като морякъ. Преди да стане писател, Пейсонъ е билъ капитанъ отъ търговската флота и дълги години е бродилъ изъ необятнитъ морски ширини. Не напразно той подчертава: „Животътъ ми е билъ, и още е, най-разнообразенъ и широкъ. Билъ съмъ въ контактъ съ това, което излжчва най-голмата красота: морето, огромниятъ свѣтъ; познавамъ и много пѣти съмъ билъ между ония, които изживяватъ годинитъ си край морскитъ хоризонти, и за това днесъ писателското ми призвание е пречупило за менъ границитъ на простора и времето“.

Да пишешъ, това не е работа за день, година. Това е дългъ и изморителенъ трудъ, за който писателят трбва да се въоръжи съ твърда воля, за да го изведе до полезенъ за него и обществото край.

„Да се пише, казва Ги Мазлинъ, споредъ мене това значи, да си поставимъ една далечна цель, обаче това не ще рече само работа, но сжщевременно подържане на единъ постояненъ устремъ за усвършенствуване“.

Мазлинъ е плодовитъ писател. Независимо отъ редицата романи и сборници отъ разкази, той още презъ 1932 г. започва една голма серия романи, които обикновено всрѣдъ френския литературенъ свѣтъ се наричатъ roman-fleuve (романъ-рѣка), подъ общото заглавие „Романътъ на Жобурци“. До сега сж излъзли: „Вълци“ (премия Гонкуръ 1932), „Капитанъ Дюрбанъ“, „Жени“ и др. Въ връзка съ тази серия, той казва: „Ще го харесатъ или нѣма да го харесатъ. Но азъ зная, че този многотоменъ романъ ще бжде единствениятъ случай, кждето ще се кръстосатъ обстоятелствата, чувствата, роднинството ми, споменитъ и блъноветъ презъ мо-

ятъ животъ“.

Писателят е длъженъ да пише само за това, за което е призованъ. „Азъ трбва да подчертая, че никога не съмъ сядалъ да пиша като занаятчия, азъ пиша за това, което ме вълнува“ — казва Рене Жуиче, знаменитъ романистъ и репортажистъ, авторъ на редица животрептуещи романи изъ съвременния буренъ животъ въ крайния изтокъ, между които можемъ да споменемъ: „Барутенъ пожаръ“, „Новиятъ корсаръ“, „Изгрѣващо слънце“, „Чужденецъ“ и др.

Най-после да се спремъ и на отговора на Александъръ Арну. Той казва: „Защо пиша? Поради единъ дълбокъ разумъ, много близкъ и сроденъ съ моя духовенъ миръ, който винаги ме е каралъ да давамъ просторъ на мислитъ си, за да не се разлжчва писателят, който въ менъ живѣе“.

Тия цитати сж достатъчни, за да потвърдимъ уместнитъ заключения, които могатъ да се извлѣкатъ отъ тази хубава анкета на „Marche“. Сжщевременно тия изказвания недвусмислено могатъ да ни убедятъ, че различни и най-разнообразни могатъ да бждатъ подтицитъ, които каратъ писателитъ къмъ живо, жизнеспособно и възвишено художествено творчество. Обаче крайната, моралната цель за истинския изразител на своето време си остава една и сжща: най-ярко и доблестно представяне на проявитъ, въ които спонтанно бие върния пулсъ на живота.

Ж. Битевъ

Книгописъ

Получиха се въ редакцията следнитъ нови книги:

Йорданъ Ковачевъ: Изпуснати хора, драма въ 5 действия, трето издание, цена 20 лв.

Димо Оцетаровъ: Меденитъ порѣзаници, разкази за деца, цена 15 лв.

Йорданъ Д. Станчевъ: Стихотворения, цена 5 лв.

Борисъ Шивачевъ: Ненздадени разкази, съ очеркъ за живота и творчеството на писателя отъ П. Русевъ, цена 30 лв.

Христо Тотевъ: Когато зашепнатъ нивитъ, стихотворения, цена 10 лв.

Николай Гешевъ: Багри, стихове, цена 25 лв.

Ал. П. Загорски: Съвременна любовъ, поема, цена 5 лв.

Тодоръ Драгановъ: Добри сърдца, пиеска въ 3 действия за деца и юноши, цена 5 лв.

це за гърлото. Той изсъска само ѝ млѣкна, блѣсна вратата съ всичка сила и изкочи навънъ.

Григоръ крачеше изъ улицитъ като раненъ звѣръ, безъ да може да си даде точна смѣтка кжде отива. Искаше му се да вика, да ругае; искаше му се да излѣе възмущението си предъ нѣкого, но предъ кого? Градътъ дрѣмѣше вече, улицитъ бѣха пусти.

Само образътъ на лѣкаря отъ време на време се показваше съ цѣлия си ръстъ предъ неговитъ очи. Той бѣше все така студень и неотзивчивъ, и дигаше закржлениитъ си рамена, сякашъ искаше да каже:

— Така е редно!.. Безъ файтонъ не можешъ!..

А какво отъ това, че нѣкакво си болно работническо дете се нуждае отъ лѣкарска помощъ? Нищо!.. Нека умре. Но нима то бѣше само негово? Само тѣхно? Не!..

Подобни мисли капѣха като есенни листа отъ съзнанието на Григоръ, а бурята на неговия гнѣвъ тутакси ги отѣвваше нѣкжде.

Неусетно Григоръ сѣ отава

предъ кабинета на своя познатъ.

Неочаквано, всрѣдъ мрачитъ мисли на Григоръ, блѣсна надежда, стопли сърдцето на нещастния баща и угасна: познатия му лѣкарь не бѣше въ кжци.

Григоръ трѣгна по обратния пѣтъ примиренъ съ своята сждба. „Да става каквото ще“. Най-после той направи всичко каквото бѣ възможно; да би ималъ пари би, повикалъ частенъ лѣкарь. Но пари нѣмаше. Отначало фирмата плащаше редовно, после имъ хрумна и почнаха да плащатъ презъ седмица, а сега може би чакаха края на месеца.

Тжженъ и унилъ, Григоръ стигна центъра на града. И тѣкмо когато смѣташе своята работа за съвсемъ пропаднала, чернитъ мисли, които се бѣха напластали като черни облаци въ неговото съзнание, сякашъ се стопиха изведнажъ. Неочаквано той си спомни, че отъ нѣколко месеца въ града имаше и четвърти фондовъ лѣкарь — госпожица нѣкаква, за която бѣ чулъ съвсемъ случайно, че била дъщеря на тютюноработникъ, и на която ржцетъ мири-

шели още на тютюнъ!..

Григоръ се заплети за тамъ.

Въ първия моментъ младата лѣкарка посрещна дошлия съ недо-вѣрие. Нѣкаква лоша мисль ѝ мина презъ ума. Но нима Григоръ имаше видъ на измамникъ? Не! Тя облѣче бързо горното си палто и безъ много да се бави — трѣгна.

Студениятъ вѣтъръ бѣ постихналъ, но въ замѣна на това, сега шибаха ледени капки дъждъ; тѣ шибаха въ лицето, проникваха до коститъ. Но Григоръ крачеше твърдо и бодро, и не обръщаше внимание на дъжда. Нѣкакво ново чувство стопли сърдцето му, нови мисли ободриха съзнанието му. И тази, която се отзова веднага на неговата молба, изведнажъ му стана близка като родна сестра.

Въ низката прехлупена стайчка бѣше все така студено и влажно. Ледени трѣпки ползвиха по снагата на младата лѣкарка. Тя прегледа бързо и внимателно детето. Нейното жизнерадостно и свежо лице доби загриженъ видъ: детето наистина бѣше эле. Трѣбваше да се действува бързо и смѣло,

Тя предписа нѣкакви лѣкарства, а после съ строгъ и дѣловитъ тонъ даде необходимитъ наставления.

Майката слушаше тревожна и забъркана, Григоръ бѣше сжщо тревоженъ, но внимателенъ, старата стоеше малко настрана и гледаше съ насмѣшка, сякашъ искаше да каже: „Ехъ, вече ще ми мине!.. Да бѣше довелъ докторъ поне!..“

Лѣкарката препоржча непременно да изкжнятъ детето; водата не бѣше необходимо да е много гореща, но стаята трѣбваше да бжде много добре затоплена.

— Иначе, въ тази ледница — каза тя — и здравъ човѣкъ ще умре. Тя успокои младитъ родители и излѣзе, придружена отъ Григоръ. Изъ пѣтя тя го предупреди, че детето е много эле, че сърдцето му е доста слабичко и!.. че болестъта му може да се усложни!..

Григоръ се върна отъ аптеката едва къмъ единъ часа.

Катя кжпѣше вече детето.

Съ лѣвата си ржка тя придържаше главичката му, а съ дѣсната бързо и ловко го пликкаше.

Горещи вълни вода непрестанно заливаха гърдикитъ на детето, докосваха шийката, обливаха брадичката, и понѣкога отиваха чакъ до долната му устничка, и чакъ тогава се разливаха назадъ и въ страни.

Въ стайката бѣше необикновено горещо. Грохналата ламаринена печка бумтѣше. Върху нея клокочеше бакърче съ вода, а предъ нея имаше купъ трески отъ, току що наклжцана чамова дѣска, и купъ насѣчени колове.

Погледътъ на Григоръ попадна случайно на тѣхъ. Той се навжси!.. Но въ този моментъ детето изпищъ много силно, проточи къмъ него малката си ржчица за помощъ и жално извика: Татко!

Сърдцето на бащата се сви отъ болка. Той погледна жена си съ недоумение, поиска да ѝ направи забележка, но ето че тя се развайка, нервна и възбудена, обхва-ната отъ своята майчина стихия тя трепереше отъ страхъ да не простуди детето.

Тя искаше да сложи още дърва въ печката, да я поразбута, да я разпали още по-хубаво, да за-

Среща със Крумъ Кънчевъ

Следъ двадесетъ години. Една юбилейна равномѣтка. Скроменъ, упоритъ и даровитъ, макаръ и неизвестенъ. Следъ дружба съ морето, месеци наредъ надъ писалищната маса. Писателътъ върва въ себе си и въ успѣха на своитѣ творби. Нашето черноморие и при нашитѣ морски вълци — единствени творби въ българската книжнина. Българскиятъ Джекъ Лондонъ — съячъ на морелюбие?

Познавамъ Крумъ Кънчевъ като мой съгражданинъ и другаръ отъ детинство. Проследилъ съмъ, доколкото ми е било възможно, неговия жизненъ и творчески пътъ, за да направя една „юбилейна равномѣтка“. Казвамъ „юбилейна“, защото отъ появата на първата му книга „Вопли“ презъ 1922 година до днесъ, наистина сж изтекли две десетилѣтия.



Той бѣше седмокласникъ. Поетичната му дарба се явяваше като прибавка къмъ проявитѣ му на отличенъ ученикъ, спортистъ и музикантъ. Зачетени съ младежки възторгъ и увлѣчение надъ неговитѣ малки поеми въ проза, написани въ стила на Рабиндранатъ Тагоръ, ние се приобщавахме къмъ мжката на едно влюбено сърдце, осъдено на самота и свето съзерцание. Така, за всѣки стана ясно, че муролокиятъ ни съученикъ не е само плувецъ, футболистъ и цигуларъ, но и поетъ.

Крумъ Кънчевъ не излъга нито себе си, нито лодетѣ. Той написа като студентъ по литература и филология морскиѣ поеми „Родното море“ (1927 г.), а петъ години по-късно, като гимназиаленъ учителъ въ провинцията — романа „Варна“.

И въ дветѣ творби, написани съ рѣдко хубавъ езикъ и стилъ, трептѣше нерва на една стихийна, всеотдайная любовъ къмъ родното Черноморе и родния градъ Варна — и тѣ прозвучаха като хвалебни пѣсни, които много говорѣха за

своя авторъ.

Но нали пѣвецътъ на морето и приморския градъ бѣше младъ, нали той сподѣляше участъта на провинциалния писателъ?

Той остана неизвестенъ: неотбелязани отъ критиката, книгитѣ му минаха почти незабелязани и отъ широкия кръгъ читатели.

Неизвестенъ и непризнатъ, съ присжичитѣ качества на единъ скроменъ, упоритъ и даровитъ работникъ, Крумъ Кънчевъ не изпусна перото — и той все повече затвърдява илюзията си сѣ ценнитѣ творби на призванъ морски писателъ. Направихъ този уводъ, за да оправдая предъ читателитѣ на „Литературни новини“ моето посещение въ дома на писателя за какъ разговоръ.

Месеци наредъ той не е напусналъ работната си стая. Прекраситѣ, макаръ и временно, дружбата си съ морето, по тъмната му кожа днесъ все още личатъ следи отъ слънцето и вѣтроветѣ, чийто неизмѣненъ приятелъ е той.

— Какво работите напоследъкъ, драги Кънчевъ?

— Привършихъ преработката на моитѣ пѣтни записки, плодъ на нѣколкократнитѣ ми плавания изъ Сръдиземно море, за да ги издамъ въ отдѣлна книга, а тъкмо сега усилено работя надъ моитѣ разговори съ български моряци, които ще обнародвамъ въ творбата „При нашитѣ морски вълци“.

— Да кажете нѣщо повече за тѣзи две ваши книги?

— Първата ще бѣде онаслонена „Отъ палубата“ — книга за моряшкия подвигъ. Прокараната въ нея основна мисълъ е, че животътъ и дѣлата на моряцитѣ, и по-точно — на българскиѣ моряци, граничатъ съ светостъта на подвигъ. А втората ми творба, единствена въ книжнината ни, ще има значимостъта на единъ внушителенъ и убедителенъ посрѣдникъ между родното морячество и нашето общество. Въ нейнитѣ страници сж оразени споменитѣ на българскиѣ моряци, половинвѣковното дѣло на морска България — както и мислитѣ на тия, които отъ люлката до гроба почти, дѣлятъ скърби и радости, поели пѣтъ на безименно труженичество по синята водна пустиня. Нѣкои ще смѣнатъ, че тѣзи книги излизатъ на свѣтъ въ времена, ко-

гато книжовното творчество трѣбва да осянува въ дневния редъ на живота, а азъ мисля съвсемъ иначе: днесъ повече отъ всѣкога се налага съ пълни сили да работятъ всички, като да не прави изключение и българскиятъ писателъ, застаналъ на обществения постъ, като вѣренъ стражъ и градителъ на съкровищата на вѣчната българщина.

— Вѣрвате ли въ добрия приемъ на вашитѣ нови трудове, особено на така заинтриговащата, за да бѣде сънапрѣжно любопитство чакана книга „При нашитѣ морски вълци“?

— Въ отличния приемъ съмъ повече отъ убеденъ. Не защото надценявамъ себе си, а защото имамъ добро мнение за българския читателъ. Така мислихъ и когато написахъ „Нашето черноморие“, така и стана.

— Бихте ли казали две думи за тѣзи наистина единствени у насъ описания на българския черноморски брѣгъ?

— Преди всичко, тѣ сж плодъ на лични, непосредствени проучвания на „самото мѣсто“, както се казва. Живѣхъ шесть години въ Созополъ, който по моя преценка, е пѣла на източната ни граница въ морско и моряшко отношение. На три пѣти пребродихъ пешкомъ отъ северъ до югъ приморската ни земя, и къмъ многобройнитѣ си крайбрѣжни плавания съ параходъ, прибавихъ и такива, съ малки гребни и вѣтроходни лодки. Съ шестгребна спортна лодка, като водачъ на първия спортенъ черноморски походъ, съ собственитѣ си лодки — рибарската „Фурия“ и спортната яхта „Зеница“, придружаванъ отъ смѣли спортисти отъ морския спортенъ отредъ на Варна, отбелязахъ не само рекордни спортни постижения, но направихъ и моитѣ подробни научни изследвания на родната приморска земя. Така само бѣ възможно написването на „Нашето черноморие“, която бѣде посрещната отъ критика и публика повече отъ добре, за да не кажа отлично. Тази моя творба получи повече отъ петдесетъ положителни преценки отъ страна на вѣсти и именити критици, разпространи се за късо време, и основно преработена, съ прибавка на добруджанското ни черноморие, тя чака

да бѣде за втори пѣтъ издадена. — Кои ваши книги ще последватъ споменатитѣ въ нашия разговоръ?

— Освенъ втория томъ на моитѣ разговори съ български моряци, творбата ми „Дружба съ морето“, въ която ще отразя всичкиѣ съкровища, които съмъ спечелилъ като любителъ морякъ и морски спортистъ презъ моята четвъртвѣковна дейностъ като дененъ труженикъ въ областъта на плаването, гребането и вѣтроходството.

— Пропустнахъ да ви занитамъ въ кои вѣстници и списания сътрудничите и какъ се е изразило досегащото ви сътрудничество?

— Печатилъ съмъ мои работи въ десетина вѣстници и списания. Редовенъ сътрудникъ съмъ на „Морски стговоръ“ и „Морски прегледъ“ и на в. „Варненски новини“; въ тѣзи повременни издания съмъ печатилъ пѣтнитѣ си записки „По море“, „Съ Черната яхта“, „Една седмица въ Палестина“, „Отъ корабната палуба“, както и множество статии, разкази, критики, белетки и др.

— А случайно ли тѣзи океански миди, този великолепенъ моделъ на Колумбовия корабъ „Санта Мария“, тази изящна позлатена котвичка и този морски компасъ, както и многобройнитѣ снимки съ морски сюжети красятъ работната ви стая?

— Тѣ сж символитѣ на моята любовъ и устремъ въ живота. Далечъ, много далечъ бихме отишли, ако ви заразправямъ обширно за отношението ми къмъ морето и къмъ всичко морско. Надзърнете въ моята библиотека и ще видите, че между голѣмитѣ творчески духове, за първи приятели имамъ и редица ръководства по морско дѣло, редомъ съ географскиѣ и морскиѣ карти. Това, което на нашенска почва може да се направя, за да се достигне до висотата на единъ морски писателъ, далъ съмъ си клетва да го правя, съ цената на всички възможни жертви, безъ да очаквамъ подкрепа и признание, защото не съмъ нито хилавецъ, нито просекъ.

— За това ли нѣкои ваши почитатели ви наричатъ български Джекъ Лондонъ?

— Това не ми е известно, пѣкъ и малко искамъ да знамъ какъ ме нарича този или оная. Преди да бѣда български Джекъ Лондонъ и каква и да е голѣма фирма, азъ съмъ единъ българинъ, който се прекланя предъ героичното начало въ живота. За менъ животътъ се представя като низа отъ задължения, между които правата сж малки, едва забележими блѣшчукащи свѣтлинки. Избирамъ

ПО СИГУРА

Думи и дѣла

Не единъ пѣтъ се е поставялъ въпроса за думи и дѣла, отъ правилното разрешение на който зависи нашия личенъ и общественъ животъ. Генералната основа даватъ предъ всичко дѣлата ни, постѣпкитѣ ни, тѣй като думитѣ по-малко зачитаме.

Живѣемъ въ общество отъ що годѣ гражданни елементи и ако човѣкъ върши добри и полезни дѣла, съдействащи за укрепването и издигането на обществото, то и другитѣ членове на това общество се чувствуватъ морално задължени да отчитатъ полезни дѣла. Обществото пренебрева дѣлото и отъ него извлича поука човѣкъ. И по този начинъ той дава доказателства за своята творческа воля, като съ това още повече закрепва вѣрата за възможното единство между думи и дѣла. Думи безъ съответно изпълнение губятъ отъ своя положителенъ смисълъ. Многого приказки где трѣбва и где не трѣбва звучатъ вредно и съ това излагатъ на опасностъ дѣлото.

Повикътъ на момента е повече да мислимъ и още повече да работимъ. Ако всѣки единъ отъ насъ даде каквото може, ако почувствува отговорностъ за извършено и за неизвършено, ако чувството на отговорностъ даде дѣла, то ние бихме били добре съ дѣла, провеждани планомерно, съзнателно, острожно и героически, за да тиаснемъ напредъ животътъ.

Ив. Нивянинъ

Всичко друго мога да простя въ нелепоститѣ на мирозданието, но това, дето сж дадени криле на мухитѣ — никога.

Д. Подвързачовъ

и предпочитамъ най-силната съпротива въ живота, за да се боря срещу нея съ повече усилия, та достигнатата победа да бѣде поценна и по-трайна. Много слова красятъ моето знаме, но надъ всички личатъ словата: „Обичай и работи за България и за българскиѣ моретал.“

Така приключи нашия двадесетминутенъ разговоръ, презъ който „Литературни новини“ получи бегли сведения отъ морския писателъ Крумъ Кънчевъ за нѣкои негови творчески прояви въ неговото двадесетгодишно писателско дѣло, което, и въ най-беглото загатване се представя като едно хубаво завоюване съ още по-хубави обещания за бѣднитѣ дни.

И ние напушаме дома на този морски спортистъ и морски труженикъ съ вдѣхновено перо, изпълнени съ вѣрата, че „който може да плава изъ морето на борбата, той ще изплава до брѣга на крайната победа“.

Борисъ Черневъ

Ако ви харесва „Литературни новини“, препоръчайте я на свои близки и познати.

Платете абонамента си и можете да получавате редовно вѣстника.



бумти още по-силно; тя искаше да гребне и малко гореща вода и да я налѣе въ коритото, но всичко това бѣше невъзможно. Въ желанието си да се отрѣве отъ тази ужасна баня, детето непрестанно шаваше, риташе, правѣше усилия да избѣга, и достатъчно бѣше единъ мигъ свобода, за да обърне коритото.

По лицето на младата жена се изписа отчаяние. Тя се почувствува съвсемъ изоставена въ борбата срещу болестъта; нейниятъ погледъ напразно бѣше потърсилъ помощ отъ старата: тя все така я гледаше съ насмѣшка, а мжжътъ продължаваше да я гледа съ недоумение.

Изведнажъ въ нея се събра много отчаяние, и мжжа, и ядъ; въ нея нѣщо се надигна, очитѣ ѣ стагнаха зли: тя бѣше престанала да плиска детето, а то за моментъ бѣше млъкнало.

Въ стаята зацари тишина, тежка и непоносима тишина предъ буря...

Григоръ се смути, сепна се, сякашъ се пробуди отъ сънъ. Той

остави лѣкарствата на масата, съблѣче измокреното си налто и погледна въпросително жена си. Отъ гърдитѣ на Катя се откъсна дълбока въздишка. Изразътъ на лицето ѣ бързо се промѣни, ядѣтъ изчезна, остана само нѣкакъвъ укоръ. Бурята бѣше преминала.

— Еий... какви сте хора — кротко каза тя. Помогни бе, драги, помогни... На... виждашъ... сама не мога. Стѣкни печката, и налѣй ми вода...

Малкиятъ втреничи очи въ баща си, той притаи дѣхъ и почна да следи всѣко негово движение. Бащата разрови жаръта въ печката, понздрпа напредъ недонагорѣлитѣ главни, напѣлни я съ трески и дърва; после грабна вода отъ бакърчето, наведе се надъ коритото... и, въ този моментъ детето писна, на неговото лице се изписа ужасъ. То се разшава, протѣгна дѣсната си ржчичка къмъ баща си, сякашъ, за да го спре, и замоли:

— Татко, недей!.. Недей!.. татко!..

А като видѣ, че молбата му нѣ-

ма да помогне, сви малката си ржчичка въ юмруче, изпѣгна показалеца и размаха заканително ржчичка. То ту я махаше нѣкъде напредъ, ту я приближаваше близу до устичката си.

— Татко, недей!.. Недей!..

Въ гласчето му имаше и молба и заплаха. Най-после тази ужасна баня свърши. Детето млъкна. Майката го облѣче бързо, сложи го на кревата, и то тутакси заспа. Но сънътъ му бѣше болезненъ, неспокоенъ. Частъ по частъ то се събуждаше, приплакваше: „Мамо, боли...“ и пакъ заспиваше.

Седнала на малко столче до кревата, майката кършеше ржце и плачеше. Григоръ се опита да я успокои, но напразно. Следъ това той седна до масата, подпря глава въ широкитѣ си длани и потъна въ мисли... А старата, увѣрена, че Богъ ще имъ помогне, посла си на пода и легна, и почна да пѣшка като товаренъ влакъ.

Къмъ три часа Катя се опита да даде на детето прахъ противъ температурата, но напласено вед-

нажъ, то не искаше да пие нищо, пишѣше и отблѣскваше ржката ѣ. Григоръ, който бѣ задрѣмалъ, изведнажъ се пробуди, стана, хвана ржчичкитѣ на детето, майката налѣ разтворъ въ устичката му, и тозъ часъ му стисна нослето. Но и това не помогна. Щомъ го пустана, увѣрена, че лѣкарството е погълнато, детето се потресе, нѣщо му се подигна, и повърна.

Майката побѣснѣ отъ негодуване. Тя се нахвърли върху него, размаха заплашително юмруци въ самото му лице и излѣзла сякашъ извънъ себе си, закрещѣ:

— Пукни. Пукни, щомъ си такъвъ!..

Следъ това, отпусналъ глава на масата, Григоръ заспа. Къмъ разсъмване и Катя, както си стоеше на столчето, бавно се наклони, отпусна се надъ кревата и задрѣма.

Градътъ бавно се събуждаше... Нѣкъде отъ къмъ далечното шосе се чуваше тропотъ отъ каруци. Нѣкъде лавнаха кучета. Викна и подранилъ млѣкаръ,

Изведнажъ Катя се пробуди и изпилици.

Григоръ скоочи. Единъ моментъ той застоя зашеметенъ, забърканъ, загледалъ втреничено въ детето... Лицето на детето бѣше изкривено отъ мжжа, очичкитѣ му бѣха хлѣтнали. То не дишаше вече.

Тежка мжжа раздруса гърдитѣ на Григоръ, задущи го, той заскимтѣ глухо, очитѣ му се напълниха съ сълзи.

Старата, която сжщо се бѣше събудила отъ внезапния писъкъ, гледаше плахо. А щомъ разбра, че нейния единственъ внукъ е мъртавъ вече, изведнажъ ѣ домилѣ. Но навѣрно така е било угодно на Всевишния. И на нея нѣвга бѣха мрѣли деца, и тя се бѣше трѣшкала и скубала коситѣ си, но съ това само бѣ гнѣвила Бога. Малкитѣ горе ставатъ ангелчета. Тя порони нѣколко сълзи и се утеши. После се приближи къмъ майката, която се трѣшкаташе въ земята и си скубѣше коситѣ, да утеши и нея...

Константинъ Коняровъ

ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

Двуседмичник за литература, изкуство, наука и обществен живот

Излиза на 1. и 15. число на всеки месец, освен юлий и август. Годишен абонамент 50 лв., за чужбина 80 лв. Обявления по 5 лв. на кв. см., а в хрониката 10 лв. на ред. На настоятели специални отстъпки. Ръкописи назад не се връщат. Всичко да се изпраща само на този адрес:

ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ, ул. Оборище, 6 — ВАРНА
Отдълен брой 2 лева

За призиването на младитъ

Ти може поетъ да не си, но гражданинъ трѣбва да бъдеш!
Н. А. Некрасовъ

Младитъ отъ различнитъ кжтища на човѣшкия животъ всѣкога съ голѣма жажда търсятъ мѣсто, кждето да вложатъ и сили и знания.

Но младежта отъ най-добритъ части на съвременното наше общество, на която и предстои да изиграе важна и отговорна роля, върно и точно стои на своето собствено мѣсто. Нейното мѣсто — това е необятното поле на обществената деятелност, срѣдъ чийто кипещъ се преплитатъ различни идеали и устремии. Не другаде, а тѣкмо тукъ тая младежъ получава своето гражданско и бойно кръщение, срѣдъ пламъцитъ на исторически изтъкнати задачи.

Велько нѣщо е, съ честь да стоишъ срѣдъ пулса на обществения животъ! Достойно е, съ безпредѣлна преданностъ и твърдостъ да служишъ на голѣмнитъ нужди на живота! Геройно е, съ високо съзнание за гражданска отговорностъ предъ време, общество и бъдеще, да се хвърлишъ въ боя и да бранишъ об-

щитъ стопански, национални и културни интереси! Но още по-велико, по-достойно, и по-геройно е, стъпилъ върху здрава обществена почва, да умѣешъ да заобикаляшъ пречкитъ, да знаешъ въ решителния моментъ да бъдешъ готовъ на велика и свята жертва предъ изгрѣва на великото слънце!

Обществениятъ животъ за младитъ е огнена калилка, кждето тѣ се готвятъ за истински творци на действително благоденствие, добруване и всеобща радостъ. Но преди това, когато по-растне необходимостта, тѣ съ мощнъ устремъ ще полетятъ къмъ нечувани подвизи, жертви и героизми.

Какво по-прекрасно отъ това да работишъ въ ковачницата на обществения животъ за себе си, за близкитъ си и за околнитъ, срѣдъ които си роденъ и закърменъ, живѣешъ и се боришъ! Срамно е, непростимо е да се бѣга отъ това наистина високо и свещено признание.

Калинъ Скалински

КРИТИКА

Българска лирика, антология отъ Петъръ Диневъ

Когато човѣкъ разгъне една книга, иска тя да му разкрие двата свѣта — тоя, въ чийто адски трѣсъкъ ние живѣемъ и единъ другъ свѣтъ — лжчезаренъ и ведъръ...

Когато потърси човѣкъ самотата, иска да прочете вѣчната книга на живота. Въ този свѣтъ ни водятъ хората белязани отъ съдбата — поетитъ. Ето защо, разлиствайки книгата като тая, искашъ да намѣришъ въ нея частъ отъ себе си. Да опознаешъ хората, тѣхнитъ души и сърдца, тѣхния вътрешенъ животъ. Въ това отношение антологията (избрани творения) е единъ малкъ свѣтъ, кждето си даватъ срѣща тия именни белязани.

Обаче важното е — кой и какъ ще направи тая срѣща приятна, човѣчна, та когато човѣкъ сгъне книгата, да остане доволенъ, да намѣри оная частица отъ себе си, която търси...

Така ли е обаче съ книгата „Българска лирика“ на Петъръ Диневъ? Далечъ не е така, и когато отминешъ и последната страница, става ти мъка на душата. Долавяшъ смѣтния родотъ на самия себе си отъ единъ несполучливъ опитъ да надникнешъ въ свѣта на всички хора, белязани въ своя земенъ животъ.

Преди всичко, антологията носи всеобхватното название „Българска лирика“. Въ тоя си замисль човѣкъ трѣбва да търси всички поети, които сж дали частъ отъ себе си, които сж се наложили и оставили завинаги имената въ пантеона на българската култура. Така, че понятието българска лирика трѣбва да включва въ себе си всички проявили се и оставили дълбоки следи въ българската поезия. А точно това не ни дава антологията на Диневъ. Би било оправдано напълно нейното съществуване ако не носѣше толкова претендиозно и всеобемно заглавие.

Авторътъ, говорейки за жената въ литературата, споменава и името на Екатерина Менчева. А следъ като прочетешъ отъ единия до другия край книгата, не намирашъ нито единъ стихъ отъ нея. Повече отъ известно е, че сжщата е сложила началото на поезията у насъ, творена отъ женитъ. Още отъ тукъ се вижда колко безпланъ е построена тая книга. Въ нея би трѣбвало да намѣрятъ мѣсто всички творци на нашата лирика. По този начинъ ликътъ на сжщата би билъ представенъ малко по-другояче и въ малко по-другъ обемъ. Преди всичко да искашъ въ такъвъ обемъ да представишъ цѣлостното творчество на единъ народъ е осъдено на предварителенъ неуспѣхъ. Или обемътъ на книгата би трѣбвало да бжде два или три пжти по-голѣмъ или най-малкото заглавието не би трѣбвало да бжде толкова огромно.

Петъръ Диневъ сякашъ иска да отговори на Кръстю Блевъ, който въ своята антология пѣкъ е избралъ поети, преминали само презъ школата на художествения реализъмъ. И въ края на краищата виждашъ и тукъ сжщата едностранчивостъ: само на другия полюсъ. Въ завършекъ П. Д. посочва и хората, които творятъ, но които не били голѣми таланти. Между тѣхъ споменава и Пантелей Матеевъ и Крумъ Пеневъ. А съ какво една Яна Язова се е наложила повече отъ Пантелей Матеевъ? Може би съ това, че е застѣпила въ творчеството си и морето, кждето споредъ нея плуватъ само „умни риби“? Кой знае, може и така да е.

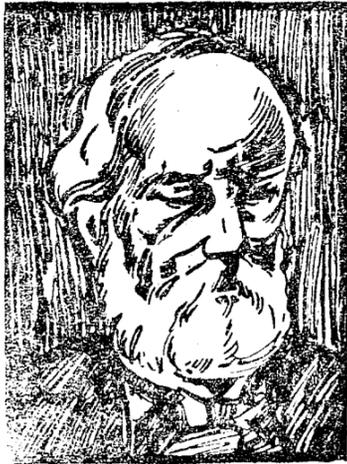
Ясно е тогава, че сжщата книга подъ друго заглавие разрешава нѣкои въпроси изъ съвременността, но въ тоя си видъ тя далечъ не ги разрешава. Тя въ никой случай не включва въ своето съдържание понятието „Българска лирика“.

Яр. Вечеровъ

Звездни приказки за презъ зимни нощи отъ Алдебаранъ

Въ нашата научна литерату-

Константинъ Фотиновъ



Между великитъ на духа и дѣлото, най-малко споменаванъ до сега, но не съ по-малка задача къмъ българското дѣло, съ пламенно желание да събуди българския народъ отъ многовѣковния му сънъ, да го просвѣти, за да заеме и той мѣсто между културнитъ народи е и Константинъ Фотиновъ, основателъ и редакторъ на първото българско списание „Любословие“, излѣзло въ 1842 година — точно преди сто години.

Константинъ Фотиновъ е роденъ около 1800 година въ гр. Самоковъ. Следъ свършване на училището въ 1821 година, младиятъ Фотиновъ се настанилъ въ Пловдивъ и отъ тамъ търгува съ Смирна. За тамъ пращаль дѣски съ салове по Марица до Еносъ, на Бѣло море, а получавалъ разни овоци отъ Смирна. Това продължило до 1825 година. По това време той се настанилъ въ Смирна, отказалъ се отъ търговията и се заелъ съ просвѣтна работа — отворилъ училище, въ което преподавалъ на грѣцки и български езичи разни предмети. Славата му на учителъ се разнесла по всички краища на България.

Но и това не задоволило неспо-

койния духъ на Фотинова. Той искалъ да бжде учителъ на цѣлия български народъ. Като изразъ на този му копнежъ било появяването на „Любословие“ въ 1842 година. Въ тази година той е пусналъ само една пробна книжка, въ която съобщава, че ще почне такава списание и кани читателитъ да се запишатъ за него. Редовното му излизане почнало въ 1844 година и продължило две години.

Сдържанието на излѣзлитъ книжки отъ Любословието е най-различно. Фотиновъ е искалъ да развие въ своитъ съотечественици благородни чувства, човѣколюбие, доброта, патриотизъмъ и демократични начала.

Въпрѣки похвалитъ отъ много страни, Любословие просъществува само две години. Чудно е, че и толкова е живѣло въ она мракъ, при пълна неграмотностъ на народа, лоши съобщителни срѣдства и неуредена българска печатница въ Смирна. Следъ спирането на списанието, Фотиновъ се заелъ наново съ търговия, но не прекъсналъ книжковната си дейностъ. Той замислялъ да започне ново периодично издание, но смъртта турила край на кроежитъ му. Умрѣлъ въ Цариградъ на 29 ноември 1858 година.

Така завършилъ земния си пжтъ тоя буденъ и неспокоенъ българинъ. Той не блѣсти съ подвижитъ на нашитъ герои отъ освобождението, нито има славата на голѣмитъ ни писатели отъ епохата на възраждането, но въпрѣки това, неговото дѣло е имало огромно значение за пробуждането на българския народъ и неговиятъ образъ нараства все повече въ нашето съзнание, колкото повече се отдалечаваме отъ епохата, въ която е живѣлъ и когато духовния мракъ е билъ твърде дълбокъ. N.N.

ХРОНИКА

Награда за най-доброто съчинение за българския периодиченъ печатъ. Въ едно отъ последнитъ си заседания Управителния съветъ на Просвѣтния съюзъ е решилъ да даде отъ фонда „К. Фотиновъ“ награда отъ 30,000 лева на автора на най-доброто съчинение по „История на българския периодиченъ печатъ презъ последнитъ сто години“, по случай 100 години отъ смъртта на родоначалника на периодичния български печатъ Константинъ Фотиновъ.

Съчинението трѣбва да бжде представено въ ръкописъ до Просвѣтния съюзъ най-късно до края на м. януарий 1944 година.

Нови литературни награди. Върховниятъ читалищенъ съюзъ е уредилъ две нови литературни награди отъ по 10,000 лева: една за най-добрата художествена книга за възрастни, а другата — за най-добрата детска книга.

Законопроектъ за периодичния печатъ. Министерството на просвѣтата е изработило законопроектъ за периодичния печатъ, който ще регламентира периодичнитъ издания, за да отговарятъ на висшитъ духовни нужди на цѣлокупния български народъ.

Повърхността на земята. Общата повърхностъ на земното кълбо е около 510 милиона квадратни километ-

Културенъ животъ въ царството

АЙГОСЪ

— Народното читалище „В. Левски“ изнесе голѣма литературно-музикална вечеръ въ салона на Модеренъ театъръ, на която представи историческата пиеса „Камбанитъ на Св. Климентъ“ отъ Димо Сяровъ. Публиката остана много доволна отъ играта на любителитъ — артисти, отъ което проличава, че не сж жалили време и трудъ, за да си заучатъ добре ролитъ. Особено се отличиха въ играта Захари Фотевъ, Иванъ Марангозовъ, Светло Василевъ, Иванъ Димитровъ, Вѣрка Карджова, Тодорка Попова и др.

Имаше весела частъ, която продължи до късно следъ полунощ.

Читалищната вечеръ бѣ много добре посетена.

Прихода ще отиде за строежъ на голѣма читалищна сграда съ театраленъ салонъ, отъ какъвто града ни чувствава голѣма нужда.

— Ученицитъ отъ Срѣдното земеделско девическо училище изнесе в сѣлона на киното голѣмо литературно-музикално утро, посветено на българския войникъ.

Откриването на утрото стана съ изпѣването на националния химнъ и химна на Н. В. Царя, изпѣлени отъ ученическия хоръ, подъ диригентството на учителката г-жа Икономова. Учителката по литература г-ца Попова изнесе кратка беседа за героичнитъ подвизи на българския воинъ. Ученичките изпѣлиха декламации, дуети, жива картина и други номера.

Утрото бѣ масово посетено. Прихода е за българскитъ во-

ници.

Милко Яндовъ
С. Орханово, срѣдско

Ентузиазъма, съ който нашата младежъ се отдава въ служба на народа си е завидна. Младежта, обединена въ читалището, устрои на 22 мартъ втората си литературна вечеръ, посетена на народния поетъ Иванъ Вазовъ. Младежа Димчо Жековски говори за Вазова — животъ, творчество и мнрогледъ. Рецитирани бѣха стихове отъ „Епопея на забравенитъ“.

Тази литературна вечеръ, както и първата за Георги С. Раковски, бѣ въодушевлено и радушно посрещната отъ сѣлянскитъ Н. Зелянски

ра, отъ които 374 милиона е водна повърхностъ, а 136 милиона суша. Значи водната повърхностъ е около 3 пжти по-голѣма отъ сушата.

Роданионни съобщения

Следниятъ брой на в-къ „Литературни новини“, който ще излѣзе на 1 май, ще бжде посветенъ на българската книга. Материалитъ за този специаленъ брой трѣбва да ни бждатъ пратени най-късно до 25 т. м.

Усилията и материалнитъ жертви, които правимъ въ днешното тежко време, за редовното излизане на в. „Литературни новини“ сж огромни. Ние разчитаме на нашитъ настоятели да разбератъ положението ни и ни подпомогнатъ като се отчитатъ своевременно, за да можемъ да посрѣщаме задълженията си и осигуримъ излизането на вестника.

Повече отъ нашитъ настоятели не сж се отчели още. Умоляваме ги да сторятъ това въ най-скоро време. Подпомогнете нашата тежка работа!

Печатница А. Пъндъкльски-Варна
ул. Панагюрище № 4 — тел. 23-15